

Partnerruil bij Kleine Mantelmeeuw, uitzondering of regel?

Figuur 1. Kleine Mantelmeeuw man W[R1]/N en vrouw W[R5]/N in de broedkolonie op 1 mei 2015. *Male Lesser Black-backed Gull W[R1]/N with female W[R5]/N in the breeding colony on 1 May 2015.* (foto Ronald van Oosterroom)

Naomi Huig & Erik Kleyheeg

“Grote meeuwen zijn trouw aan hun partner zolang beide partners terugkeren naar de broedkolonie”, stellen Del Hoyo *et al.* (1996) in het *Handbook of the Birds of the World*. Ook volgens Dockery & Reiss (1999) komen bij Kleine Mantelmeeuwen *Larus fuscus* en zeevogels in het algemeen weinig scheidingen voor. Desondanks vonden Ismar *et al.* (2010) scheidingspercentages van 40-43% in een kolonie Pacifische Jan-van-Genten *Morus serrator* en beschreef Mills (1973) dat 27% van de Roodsnavelmeeuwen *Larus novaehollandiae scopulinus* van partner ruilt ondanks diens aanwezigheid in dezelfde kolonie. In een langdurige studie aan Drieteenmeeuwen *Rissa tridactyla* in een kolonie in Groot-Brittannië werden minder echtscheidingen waargenomen, jaarlijks slechts 8% bij vrouwen en 20% bij mannen (Fairweather & Coulson 1995). Bovendien werd hier geconstateerd dat partners soms ook bij elkaar blijven na verhuizing naar een ander broedgebied. Voor grote meeuwen, zoals Kleine Mantelmeeuw en Zilvermeeuw *Larus argentatus*, is weinig beschreven over scheidingspercentages. Een scheiding bij een Kleine Mantelmeeuw, waarbij één van beide partners verhuisde naar een

andere broedlocatie, werd door Ross-Smith (2013) beschouwd als een uitzondering. Doordat in Nederland in enkele broedkolonies van grote meeuwen veel vogels zijn gekleurding (zie bijvoorbeeld Camphuysen 2008), kan het gedrag van individuen zowel binnen als buiten de kolonie gemakkelijk worden geobserveerd. Zo kwam in Den Haag een opvallend voorbeeld van partnerwisseling aan het licht bij gekleurdingde Kleine Mantelmeeuwen, dat door de plaatstrouw van het betrokken mannetje aan een toegankelijke locatie in de stad goed kon worden gedocumenteerd (figuur 1).

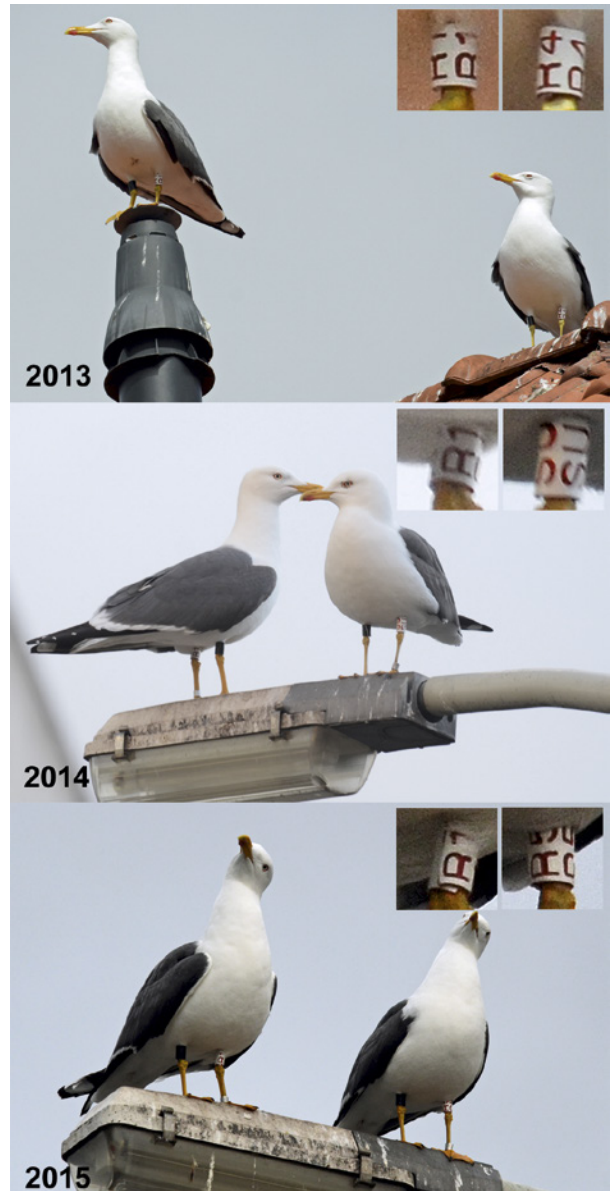
De eerste waarneming van dit mannetje Kleine Mantelmeeuw met de kleurcombinatie zwart/wit code R1 (hierna W[R1]/N genoemd) was in 2013, toen hij half april, vlak voor het broedseizoen, naast het vrouwtje W[R4]/N op een dakrand in Den Haag werd aangetroffen. Deze meeuwen bleken op 5 mei van het jaar daarvoor (2012) als partners te zijn gevangen en geringd in de broedkolonie in de Euro-poort ZH. Opmerkelijk werd het een jaar later, toen W[R1]/N op 23 maart weer op dezelfde Haagse dakrand werd gezien, maar nu met een ander gekleurdingd vrouwtje, W[SU]/N.

Om vast te stellen of hier sprake was van een nieuwe partnerband werd deze locatie (naast de betreffende dakrand werd ook een naastgelegen lantaarnpaal gebruikt) dagelijks bezocht. In 28 dagen tijd werden W[R1]/N en W[SU]/N maar liefst 20 keer samen aangetroffen, duidelijk gepaard en geregeld baltsend. Beide meeuwen werden ook alleen gezien op deze locatie: W[R1]/N drie maal en W[SU]/N één maal. De theorie dat het vorige vrouwtje W[R4]/N mogelijk was gesneuveld, werd ontkracht door meerdere waarnemingen van deze vogel in de broedkolonie in de Europoort in het broedseizoen van 2014.

Het verhaal kreeg een nieuwe wending in 2015. Na twee dagen alleen op de dakrand te zijn gezien, verscheen W[R1]/N op 26 maart opnieuw met een ander gekleurringd vrouwtje, ditmaal W[R5]/N. Hierop volgde hetzelfde beeld als in 2014: 21 gezamenlijke waarnemingen in 26 dagen en een duidelijke partnerband met baltsgedrag. Van de drie partners van W[R1]/N werd er geen één op de bewuste locatie gezien buiten het jaar waarin zij met W[R1]/N gepaard waren. Dit suggereert dat hier de man bepaalde welke plaatsen het paar buiten de broedkolonie bezocht. Alleen W[SU]/N werd een keer waargenomen op een andere locatie in Den Haag, maar dit was in het jaar voordat zij gepaard was met W[R1]/N (2013).

Ross-Smith *et al.* (2014) beschreven dat scheidingen bij Kleine Mantelmeeuwen voorkomen wanneer zij onder druk van voedselgebrek of predatie naar een andere broedkolonie verhuizen. Die situatie wijkt af van de hier beschreven situatie. Zoals de kleurringcodes al doen vermoeden, zijn alle betrokken Kleine Mantelmeeuwen op dezelfde dag in dezelfde broedkolonie in de Europoort gevangen. Een bezoek aan deze kolonie op 1 mei 2015 toonde bovendien aan dat ze hier allemaal nog steeds territoria bezetten, en wel binnen een afstand van ca. 20 m van elkaar. W[R1]/N en W[R5]/N baltsten samen (figuur 2), terwijl W[SU]/N baltste met een andere man die eveneens op 5 mei 2012 was gekleurringd. W[R4]/N stond naast een man met kleurringen van diezelfde vangdag, maar er werd geen baltsgedrag vastgesteld. Ook in 2014 zijn alle betrokken vogels in de broedkolonie waargenomen.

Daar zowel alle vier de beschreven individuen als de twee vermoede nieuwe partners van W[SU]/N en W[R4]/N in 2012 op het nest zijn gevangen binnen enkele tientallen meters van elkaar, gaat de stelling van Del Hoyo *et al.* (1996) voor deze vogels niet op. De meeuwen keerden allemaal terug naar exact dezelfde broedlocatie, maar wisselden duidelijk van partner, ogenschijnlijk met de burens en meer dan eens. Daarmee suggereren onze waarnemingen dat partnerruil bij Kleine Mantelmeeuwen geenszins een uitzondering is. Zowel Johnston & Ryder (1987) als González-Solís *et al.* (1999) noemen een niet gelijktijdige terugkeer naar de broedkolonie als aantoonbare verklaring voor scheidingen bij respectievelijk meeuwen *Laridae* en Vissdief

Figuur 2. Man Kleine Mantelmeeuw W[R1]/N op zijn vaste stek in Den Haag met zijn respectievelijke partners W[R4]/N, W[SU]/N en W[R5]/N in 2013, 2014 en 2015. Male Lesser Black-backed Gull W[R1]/N at his regular site in The Hague with his partners W[R4]/N, W[SU]/N and W[R5]/N in 2013, 2014 and 2015 respectively. (foto Ronald van Oosterroom)

Sterna hirundo. Hoewel van de beschreven Kleine Mantelmeeuwen niet exact bekend is op welke datums zij uit hun overwinteringsgebieden zijn teruggekeerd, zouden verschillen in terugkomstdatum een verklaring kunnen zijn voor de waargenomen partnerruil. Hoewel dergelijke data voor individuen binnen paren moeizaam te vergaren zijn, zal het kleurringonderzoek aan de soort in Nederland hier uiteindelijk meer licht op werpen.

DANKWOORD

De meeuwen in dit artikel zijn geringd als onderdeel van een verplaatsingsonderzoek, gecoördineerd door Roland-Jan Buijs van Buijs Eco Consult B.V. en gefinancierd door Havenbedrijf Rotterdam N.V. Wij danken Buijs Eco Consult B.V. voor het veldwerk in de kolonie en het beschikbaar stellen van de ringgegevens. Tevens danken wij Jan Putters van Havenbedrijf Rotterdam N.V. en Wim Vos van Shell Nederland Raffinaderij B.V. voor het verlenen van toestemming tot het betreden van de kolonie aan de Beneluxhaven.

LITERATUUR

Camphuysen, C.J. 2008. Aflezings van gekleurde Zilvermeeuwen *Larus argentatus* en Kleine Mantelmeeuwen *Larus fuscus* in Nederland. *Sula* 21: 3-32.
Del Hoyo J., Elliott A., Sargatal J. (eds.) 1996. Handbook of the Birds of the

World, 3. Lynx edicions, Barcelona.
Dockery M. & Reiss M. 1999. Behaviour. Cambridge University Press, Cambridge.
Fairweather J.A. & Coulson J.C. 1995. Mate retention in the kittiwake, *Rissa tridactyla*, and the significance of nest site tenacity. *Animal Behaviour* 50: 455-464.
González-Solís J., Becker P.H., Wendeln H. 1999. Divorce and asynchronous arrival in common terns, *Sterna hirundo*. *Animal Behaviour* 58: 1123-1129.
Ismar S.M.H., Daniel C., Stephenson B.M., Hauber M.E. 2010. Mate replacement entails a fitness cost for a socially monogamous seabird. *Naturwissenschaften* 97:109-113.
Johnston V.H. & Ryder, J.P. 1987. Divorce in Larids: a review. *Colonial Waterbirds* 10: 16-26.
Mills J.A. 1973. The influence of age and pair-bond on the breeding biology of the red-billed gull *Larus novaehollandiae scopulinus*. *Journal of Animal Ecology* 42: 147-162.
Ross-Smith V.H. 2013. Gulls on the wing. *BTO News* July-August 2013: 16-17.
Ross-Smith V.H., Robinson R.A., Banks A.N., Frayling T.D., Gibson C.C., Clark J.A. 2014. The Lesser Black-backed Gull *Larus fuscus* in England: how to resolve a conservation conundrum. *Seabird* 27: 41-61.

Naomi Huig, Sir Winston Churchillaan 289F26, 2288 DB Rijswijk; naomihuig@hotmail.com

Erik Kleyheeg, Boeslaan 65, 6703 ER, Wageningen; erikkleyheeg@gmail.com

Divorce and mate change in Lesser Black-backed Gull *Larus fuscus*, exception or rule?

Colony breeding seabirds, including large gulls, are generally thought to show a high degree of pair fidelity, even though studies on some species show divorce rates of up to 43%. Fidelity to the breeding colony is proposed as a key factor influencing divorce rates. While birds returning to the same breeding colony are considered likely to retain the same partner, we describe an example in Lesser Black-backed Gulls showing the opposite. A colour-ringed male from a breeding colony in the Netherlands with a high density of colour-ringed individuals chose a new partner each year for three consecutive years (Fig. 2), despite the fact that its

former partners had also returned to the same location to breed. The ex-partners of this individual appeared paired with other males known to have previously bred within tens of meters away in the same colony. A mismatch in timing of arrival after spring migration between partners seems a probable explanation, but could not be verified in this study. Interestingly, in all divorce cases 'old neighbours' appear to have been selected as new partners. Our sightings indicate that Lesser Black-backed Gulls change partners quite frequently.